maart 2017

GPM25

GREENPEACE

Van droom naar drone: ontbossing eindigt hier

Red het rif, stop BP en Total

Massaal aan de vliegtax voor Parijs?

‘Naar olie boren bij het pas ontdekte Amazonerif, dat is toch waanzin’

‘Als er geen hoop meer was, zouden we hier niet zijn’
Ana Paula Alminhana Maciel (35)

Een mysterieus koraalrif in de Amazonemonding is pas ontdekt, maar wordt nu al bedreigd door geplande olieboringen van BP en Total. Onze Braziliaanse collega en biologe Ana Paula stapte aan boord van de *Esperanza* om wetenschappers te helpen bij hun onderzoek – voordat het misschien te laat is. Ana Paula zat in 2013 als één van de Arctic 30 maandenlang in een Russische cel na onze vreedzame protesten tegen olieboringen bij de Noordpool. ‘Ik heb de kracht van miljoenen mensen gezien. Ik ben ervan overtuigd dat we samen ook deze prachtige onderwaterwereld van de olie kunnen redden.’

**pag 4 >
Ontdek waarom uw hulp zo hard nodig is.**

Cover en pagina 2: ©Alex Yallop/Greenpeace | ©Marizilda Cruppe/Greenpeace

GPM25

RED HET AMAZONERIF VAN DE OLIE

Bij de Amazonerivier, verborgen onder een dikke laag modder, is een bijzonder koraalrif ontdekt. Vlak bij dit ecologische wonder willen BP en Total naar olie gaan boren. Dat laten we toch niet gebeuren?
>

©Marizilda Cruppe/Greenpeace

TEKEN DE PETITIE

RED HET PAS ONTDEKTE AMAZONERIF. GA NAAR GREENPEACE.NL/AMAZONE EN ZET UW HANDTEKENING. WERELDWIJD GINGEN AL MEER DAN 600.000 MENSEN U VOOR. BEDANKT!

DAAROM IS UW HULP NODIG

1. **Het Amazonerif kan weleens een van de belangrijkste ecologische ontdekkingen van de laatste tien jaar zijn.**
2. **De kans op een olieramp is groot door sterke stromingen en de instabiele zeebodem.**
3. **Om gevaarlijke klimaatverandering te stoppen, moet alle olie in de grond blijven.**

Een nieuwsgierige wetenschapper met een handgetekende kaart uit 1977: soms is er niet meer nodig om een schat te vinden. Zo vond een team van Braziliaanse en Amerikaanse onderzoekers een koraal- en sponswereld van 9500 km² bij de monding van de Amazonerivier. Tot hun grote verbazing ontdekten ze er al direct 73 vissoorten, 60 soorten sponzen van soms wel twee meter groot en tal van zeesterren en kreeftachtigen. En dat op een plek waar al dit onderwaterleven bijna onmogelijk leek.

WONDER ONDER DE MODDER

Dicht bij het rif stort de Amazone gigantische hoeveelheden water vol sediment uit het regenwoud de Atlantische Oceaan in. Door deze aanhoudende modderstroom kunnen koraaldiertjes amper gebruikmaken van fotosynthese – en dus zonlicht - om te groeien. Dat maakt het rif, een levend organisme, een groot mysterie. Wetenschappers staan te popelen om dit wonder, dat zich uitstrekt van Frans-Guyana tot de Braziliaanse staat Maranhão, verder te onderzoeken.

MILJARDEN VATEN OLIE

Bij de monding van de Amazonerivier is een aantal jaar geleden nóg een belangrijke ontdekking gedaan: een olievoorraad van 15 tot 20 miljard vaten. Dat staat gelijk aan tweederde van de reserves van Alaska. Als al die olie opgeboord en verstookt wordt, komt er minstens 5 miljard ton CO_2 bij in de atmosfeer. Dat staat gelijk aan de CO_2-uitstoot van alle auto's ter wereld, drie jaar lang. Fossiele energiemaatschappijen BP en Total staan al klaar om hun handen daaraan vuil te maken. Ze wachten alleen nog op een vergunning van de Braziliaanse overheid.

INSCHATTINGSFOUT

Een van de toekomstige boorputten is slechts acht kilometer verwijderd van het pas ontdekte rif. Maar daar zien de oliemaatschappijen het probleem niet van in. Mocht zich een olieramp voordoen, stellen BP en Total, dan zal de olievlek 'slechts' effect hebben op de wateren voor de kust van Frans-Guyana en Caribische eilanden als Trinidad en Tobago en Saint Lucia. Ze baseren hun risicoanalyse op de zeestroming en 'vergeten' de instabiele zeebodem en de sterke stroming vanuit de Amazonerivier.

BP'S ZWARTE GESCHIEDENIS

Tijdens de 95 proefboringen bij het rif is het al 27 keer misgegaan. Een olieramp is dus niet ondenkbaar als ze eenmaal echt gaan boren. Eerdere activiteiten van BP zijn nog een extra reden voor ongerustheid: het boorplatform Deepwater Horizon ontplofte in 2010 in de Golf van Mexico. Elf medewerkers werden gedood en er lekte 780 miljoen liter olie in de zee. BP bleek niet in staat de gebarsten oliepijp op 1.500 meter diepte te dichten. Een ramp voor de natuur en voor de mensen die van de zee afhankelijk zijn.

GROOTSTE MANGROVEBOS TER WERELD

Recht tegenover de boorlocaties van BP en Total ligt het nationaal park Cabo Orange. Dit beschermde natuurgebied is een veilig thuis voor veel vogels en vissoorten. Cabo Orange beschermt ook het grootste aaneengesloten mangrovebos op aarde. Als een voedselrijke dijk ligt dit bos langs het rif. Vissen leggen er hun eitjes en het labyrint van wortels is een veilige plek voor kleine en jonge zeedieren. Het mangrovebos helpt bovendien klimaatverandering tegen te gaan. Bomen en wortels nemen CO_2 op én het bos beschermt de kust tegen stormen en erosie.

ONDERZEEËR OP EXPEDITIE

Ana Paula, onze heldin op de cover, is met de *Esperanza* en een team van wetenschappers op expeditie in het gebied. Volgens de wetenschappers is het rif mogelijk een van de grootste ecologische ontdekkingen van de laatste tien jaar. Met een kleine onderzeeër helpt Greenpeace het rif in beeld te brengen, en stelt al het beeldmateriaal ter beschikking aan de wetenschap. Tegelijkertijd mobiliseren we wereldwijd zo veel mogelijk mensen om BP en Total ervan te overtuigen dat ze niet naar olie moeten boren. Nóg meer fossiele brandstoffen uit de grond halen is echt waanzin.

SAMEN BESCHERMEN WE DIT UNIEKE RIF

Naar olie boren, zeker bij zo'n prachtig rif, dat laten we toch niet gebeuren? We hielden machtige oliemaatschappijen al eerder met succes tegen. Samen met u kregen we Shell weg bij de Noordpool, het leefgebied van de ijsbeer. En in Australië verjoeg Greenpeace BP uit de Great Australian Bight, de grootste walviskraamkamer op aarde. Nu willen we de riskante plannen van BP en Total bij het springlevende Amazonerif stoppen. Help ons en kom vandaag nog in actie. Bescherm dit unieke, pas ontdekte koraalrif tegen risicovolle olieboringen!

Kort

Milieunieuws en -tips in een flits

HOE GROEN IS HOUSE OF CARDS?

Shoppen, socializen, bankieren, het checken van nieuws en natuurlijk het weer. We doen tegenwoordig álles online. Sterker nog: we kijken meer naar een beeldscherm dan naar onze geliefde. Hoeveel CO_2-uitstoot kost die digitale levensstijl eigenlijk? Met onze nieuwe, gratis Click Clean Scorecard komt u daar snel en gemakkelijk achter. Download de Scorecard (alleen via Google Chrome), dan verschijnt naast de adresbalk het icoontje. Als u daarop klikt tijdens het browsen, ziet u direct hoe groen of vies het bedrijf achter de website of app is. Ook kunt u oproepen om te vergroenen. Apple draait inmiddels al op 100 procent schone energie en Facebook is goed op weg met grote investeringen in duurzame bronnen. Netflix draait helaas, en onnodig, nog steeds op fossiele brandstoffen. clickclean.org

Download de Click Clean Scorecard: greenpeace.nl/click-clean.

©Ivan Donchev/Greenpeace

NATIONALE PROEFTUIN

Kijk naar onze akkers en het wordt al snel duidelijk hoe weinig speelruimte de natuur in Nederland nog heeft. Met een nieuwe gratis zadenruilbank wil de landelijke organisatie voor hobbytuinders (AVVN) het groene evenwicht in ons land helpen herstellen. Elke plant heeft een eigen manier om zijn zaden te verspreiden: door openspringende peulen, met parachuutjes, weerhaakjes of een voor vogels smakelijk omhulsel. Via de Nationale Proeftuin kunt u uw zelfgekweekte zaden ruilen met die van andere plantenliefhebbers. Zo helpt u de verspreiding van uw eigen plantzaden een handje of geeft u andere soorten een grotere overlevingskans. Per bloembak en per vierkante meter kunt u Nederland biologisch weer rijker maken – en daar zelf natuurlijk ook de vruchten van plukken. denationaleproeftuin.nl

LENTEKRIEBELS

De winter is officieel voorbij. Tijd voor de grote voorjaarsschoonmaak! Met deze goedkope, natuurlijke én milieuvriendelijke allesreiniger poetst u de hele lente door:

INGREDIËNTEN:

- 15-20 gram Marseillezeep (te koop bij de drogist)
- 1 liter kraanwater
- flinke eetlepel soda

BEREIDINGSWIJZE:

Rasp de Marseillezeep. Kook het water. Laat de zeep oplossen in het water. Voeg de soda toe, roer goed door en laat het mengsel afkoelen. Giet het geheel in een fles, even schudden en voilà: aan de schoonmaak!

TIP

Pers een citroen en voeg het sap tegelijk met de soda toe voor een extra frisse bries.

Fluitend 't gras maaien

De Caribische lamantijn is de grootste zeekoe in zijn soort. Hij kan wel 600 kilo zwaar worden en 4 meter lang. Het is een langzame, maar lenige zwemmer die leeft in de kustwateren van Florida tot en met Brazilië. Zeekoeien zijn schuw: even een hap lucht halen en dan duiken ze weer onder, soms wel 20 minuten lang om het zeegras af te grazen. Op gezelschap van soortgenoten stellen ze ook geen prijs. Ze leven solitair of bij uitzondering in kleine familiegroepen waar ze door middel van gefluit en gepiep contact onderhouden.

Volgens de IUCN Rode Lijst van bedreigde soorten is de Caribische lamantijn al jaren een 'kwetsbare diersoort'. Oliemaatschappijen BP en Total kunnen het deze zeekoeien nog moeilijker maken als ze hun boorplannen bij het Amazonerif gaan doorzetten.

©Brandon Cole/Nature Picture Library

BESCHERM DE ZEEKOE TEGEN RISICOVOLLE OLIE-EXPLORATIE. SMS 'ZEEKOE' NAAR 4333 EN DONEER €2.

KOKEN EN STOKEN ZONDER GAS, DOET U MEE?

We moeten van het aardgas af. Voor de Groningers, maar ook omdat gas – hoewel schoner dan kolen of olie – een vervuilende brandstof is. Terwijl de politiek zich beraadt op besparingsmaatregelen, kunt u zelf uw gasverbruik alvast terugschroeven en vervangen.
>

Uw elektriciteit kan, dankzij de vele aanbieders van echt schone energie, volledig worden opgewekt door zon en wind. Goede kans dat u een van de 400.000 Nederlandse huishoudens runt, die al een stukje 'zwart dak' met zonnecellen op 't huis of schuur heeft. Maar ook de verwarming van onze gebouwen, goed voor 13 procent van de Nederlandse CO_2-uitstoot, moet vergroenen. Een uitdaging, want op dit moment stookt vrijwel iedereen nog op aardgas.

Hoe kunnen we aardgas duurzaam vervangen? Duurzaam biogas is schaars en kan het best gebruikt worden in de industrie, waar vaak geen alternatieven beschikbaar zijn. Voor huishoudens binnen de bebouwde kom is duurzaam opgewekte elektriciteit de meest praktische en groene gasvervanging. Samen met mínder gasgebruik levert dat de meeste milieuwinst op.

2035 GASVRIJ?

Zoals de regering ons aan aardgas heeft geholpen, zo is ze ook nodig om ons er vanaf te helpen. Haar huidige plannen zijn nog gebaseerd op een maximale stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur met 2 °C, maar dit is in Parijs terecht bijgesteld naar 1,5 °C. Onderzoeksbureau NewClimate berekende dat Nederlandse huishoudens dan al voor 2035 gasvrij moeten zijn. Dat kan bijvoorbeeld door strengere eisen aan nieuwbouwprojecten en aan de energielabels voor woningen, winkels en kantoren. Ook de industrie moet klaargestoomd worden voor een toekomst zonder gas. Ambitieus, maar mogelijk én noodzakelijk. Greenpeace zal ook het nieuwe kabinet aansporen tot maatregelen die de gaskraan op tijd dichtdraaien.

ZELF AAN DE SLAG

Om gasvrij en energiezuinig (ver)bouwen te stimuleren, heeft de regering een aantal aantrekkelijke subsidies in het leven geroepen. Zo betaalt ze 20 procent van de rekening als u minimaal twee isolerende maatregelen neemt en krijgt u € 750 tot € 2.000 subsidie bij de aanschaf van een zonneboiler. Ook provincies en gemeenten hebben interessante aanbiedingen. U kunt dus nu al aan de slag met goede, groene isolatie en (bijna) gasvrije mogelijkheden.

MINDER STOKEN

Minder gas verbruiken begint bij goed isoleren. Dat lijkt logisch, maar met de isolatie van woningen gaat het vreemd genoeg nog niet zo hard. En dat terwijl sommige verbeteringen al in een halve dag zijn aangebracht en uw besparing direct begint. Een goed geïsoleerde woning verbruikt tweederde minder gas, aldus berekeningen van Milieu Centraal.

DUURZAAM ISOLEREN

Veel gangbare isolatiematerialen zijn gemaakt van minerale grondstoffen of kunststoffen. Maar er zijn steeds meer varianten te koop van hernieuwbare bronnen als vlas, hennep of gerecycled katoen. Voor de isolatie van onregelmatige oppervlakten met onhandige hoeken is cellulose een goede groene optie. Deze vlokken, gemaakt van oud papier, worden onder hoge druk in een holle ruimte gespoten en vullen zo zelfs de lastigste hoeken en gaten.

Vaak is bij milieuvriendelijker materiaal wel een dikkere laag nodig om een goede isolatiegraad te behalen. De isolatiewaarde van het materiaal wordt aangegeven als Rd. De thermische isolatiewaarde van het isolatiemateriaal - inclusief de vloer, muur of het dak zelf - wordt uitgedrukt in Rc. Hoe hoger de waarde, hoe beter de warmte wordt binnengehouden. Bij vloerisolatie heeft u bijvoorbeeld een goede isolatie bij een Rc-waarde van 3,5. Wilt u een energieneutraal huis, kies dan voor vloerisolatie die zorgt voor een Rc-waarde van 5.

DRIEDUBBELDIK

De glaswereld heeft ook niet stilgestaan. Naast het bekende dubbelglas is er ook driedubbelglas en hoogrendementsglas met twee of drie glaslagen: HR++ dubbelglas en HR+++ (drievoudig of triple genoemd). Daarin zit geen lucht tussen de glasplaten, maar een beter isolerend edelgas. Bovendien kaatst een onzichtbare coating de warme lucht uit de kamer terug: zo gaat vrijwel geen warmte meer verloren. HR triple-glas isoleert drie keer beter dan gewoon dubbelglas.

HOUD HET LUCHTIG!

Voor een gezond binnenklimaat is een voortdurende aanvoer van verse lucht nodig. Goed isoleren betekent dus nog beter ventileren! Bijvoorbeeld met permanent openstaande raampjes en roosters, mechanische ventilatie of balansventilatie. Zo voorkomt u schimmels, opeenhoping van fijnstof en andere ongezonde vervuiling van de binnenlucht.

1 DAKISOLATIE
761-1.523 m3 minder gas per jaar
Eenmalige kosten: € 4.000-8.300
Subsidie: 20 procent bij twee isolerende maatregelen
Verbouwing duurt: 1-4 dagen

2 SPOUWMUURISOLATIE
320-1.219 m3 minder gas per jaar
Eenmalige kosten: € 800-3.100
Subsidie: 20 procent bij twee isolerende maatregelen
Verbouwing duurt: halve dag

3 GLASISOLATIE
365-548 m3 minder gas per jaar
Eenmalige kosten: € 3.100-4.600
Subsidie: 20 procent bij twee isolerende maatregelen
Verbouwing duurt: ca. 5 dagen (heel huis)

4 VLOERISOLATIE
234-487 m3 minder gas per jaar
Eenmalige kosten: € 1.400-2.800
Subsidie: 20 procent bij twee isolerende maatregelen
Verbouwing duurt: 0,5-1 dag

5 HYBRIDE WARMTEPOMP
380-533 m3 minder gas per jaar
Eenmalige kosten: € 2.500-4.600
Subsidie: € 1.000-2.300
Plaatsing duurt: 1-2 dagen

6 ZONNECOLLECTOR/-BOILER
100-280 m3 minder gas per jaar
Eenmalige kosten: € 2.500-4.300
Subsidie: € 750-2.000
Plaatsing duurt: halve dag

(BIJNA) GASVRIJ STOKEN

DOUCHEN OP ZONNESTRALEN

Een zonneboiler kan uw fossiele energieverbruik voor warm water halveren. Een kleine zonnecollector op het dak vangt warmte op uit zonlicht en verwarmt daarmee een voorraadvat. In de zomer zorgt een zonneboiler voor vrijwel al het warme douche- en keukenwater. Voor de koude maanden heeft u een back-upsysteem nodig, bijvoorbeeld een warmtepomp of een combiketel. Standaard zonneboilers leveren alleen warm water. Een zonneboiler-combi kan ook uw huis verwarmen met lagetemperatuur-verwarming.

WARME VOETEN MET LUCHT- OF AARDWARMTE

Een warmtepomp verbruikt maar liefst de helft minder energie dan een gasgestookte hr-ketel. De pomp onttrekt warmte uit (ventilatie)lucht of de bodem en geeft die binnenshuis weer af. Op hete dagen kunnen sommige typen ook energiezuinig koelen. Het effectiefst zijn ze in een goed geïsoleerd huis met lagetemperatuurverwarming via de vloer of de muur. Volledige warmtepompen vragen wel een flinke investering in geld en rompslomp. Niet volledig gasvrij, maar eenvoudiger en goedkoper, is een hybride warmtepomp met een gasgestookte hr-ketel als achtervang. Voordeel van de hybride versie is ook dat deze makkelijker op gewone radiatoren aan te sluiten is.

DUURZAME KACHEL

Een gasvrije optie voor moeilijk te verwarmen ruimtes is de pelletkachel. Op een pelletkachel-cv kunt u ook radiatoren en vloerverwarming aansluiten, zodat u meerdere kamers kunt verwarmen. Pellets zijn fijngeperste houtkorrels. Houtpellets zijn niet klimaatneutraal, maar als u korrels met een Better Biomass-label gebruikt, is de netto CO_2-uitstoot van een pelletkachel lager dan die van een gasgestookte hr-ketel. Vergeleken met andere houtkachels zijn pelletkachels energiezuiniger en stoten ze veel minder fijnstof uit. Omdat er wel fijnstof vrijkomt, is een pelletkachel als hoofdverwarming vooral geschikt buiten de bebouwde kom.

VOOR HUURDERS

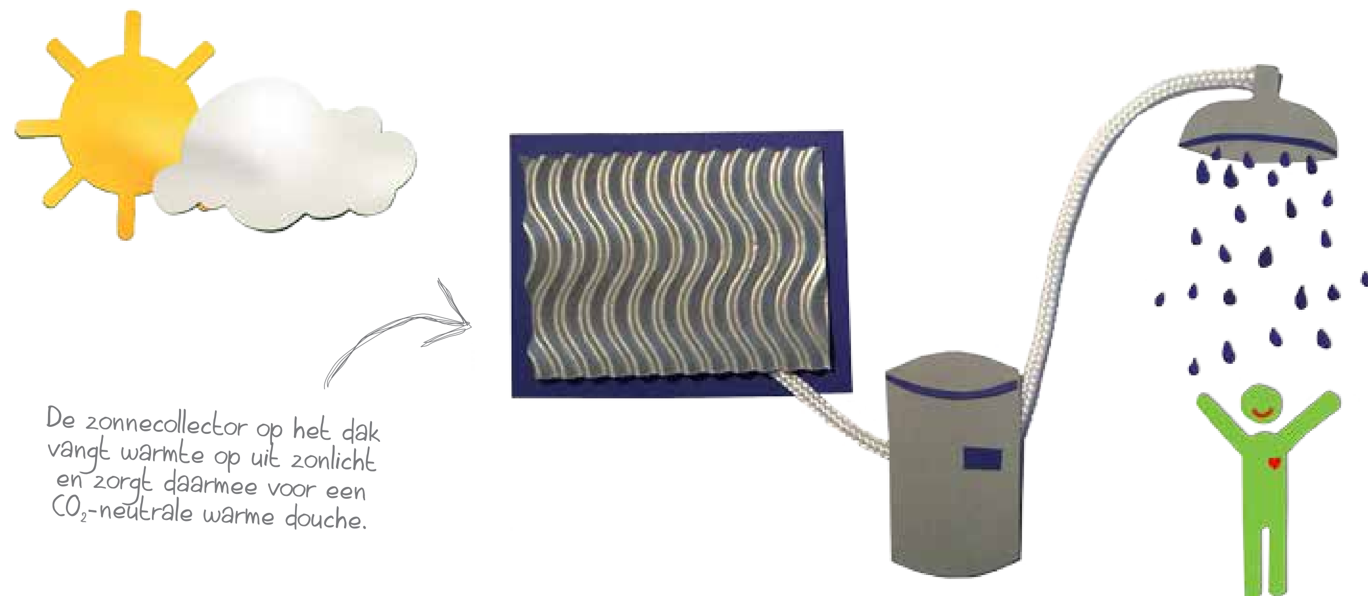
Minder CO_2-uitstoot, meer comfort en een lagere energierekening zijn natuurlijk interessant voor huizenbezitters én voor huurders. Sommige installaties, zoals zonneboilers, kunt u ook huren of leasen. Overleg dit wel altijd vooraf met uw verhuurder en probeer een overnamevergoeding vast te leggen voor als u verhuist. Hebben de buren ook wel oren naar een goed geïsoleerde woning en een alternatief warmtesysteem? Stap dan collectief naar de verhuurder toe, het liefst met een concreet verlanglijstje. Verhuurders in de gereguleerde sector kunnen in 2017 nog gebruikmaken van een renovatiesubsidie via de Stimuleringsregeling Energieprestatie (STEP).

WELKE DUURZAME WARMTE PAST BIJ UW WOONSITUATIE?

Op de website **duurzamewarmte.nl** ziet u welke techniek het beste past bij uw huis. De site is onderdeel van een nieuwe campagne op initiatief van het Ministerie van Economische Zaken, diverse brancheverenigingen, de Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie en Milieu Centraal.

HANDIGE LINKS

Greenpeace.nl/groenestroom – Schakel vast om naar echt groene stroom.
Energiesubsidiewijzer.nl – Bekijk de nationale en lokale subsidiemogelijkheden.
Ervaringenmetenergie.nl – Nederlanders vertellen in video's en reviews over hun ervaring met energiebesparende investeringen.

ANTARCTICA IS OOK VAN MIJ

De aarde is ook van mij

Wilco van Rooijen (links) kent u misschien van zijn K2-beklimming in 2008, toen hij in de 'zone des doods' dagenlang vermist was. Een jaar later startte hij het project 'Clean 2 Antarctica', waar hij momenteel samen met 'afvalpionier' Edwin te Velde aan verder werkt. Samen bouwen ze een gigantische zonneauto, waarmee ze op het ruigste continent ter wereld een tocht van 2.500 km willen maken. De auto bestaat grotendeels uit zeshoekige kunststofblokjes die aan elkaar geklikt worden. Ze zijn gemaakt van 100 procent afvalplastic dat wordt verzameld door stadsjuttende jongeren. Waarom dit avontuur? 'Omdat we willen aantonen dat het mogelijk is om te leven met zero waste en zero emission. Als dat op Antarctica kan, kan het overal. Bovendien willen we jongeren vertellen over het belang van dit continent. In 2048 loopt het Verdrag van Antarctica af. De volgende generatie beslist dus of Antarctica beschermd blijft.' Kijk voor meer informatie op clean2antarctica.nl.

HERKENT U HAAR?

©Tim Aubry/Greenpeace

ACHTER DE LENS

(WAN)HOOP, 21 JANUARI 2017
Onze fotografen zoeken voortdurend naar beelden die emotie oproepen, inspireren of aanzetten tot actie. In deze rubriek delen ze het verhaal achter hun mooiste foto. Dit keer: Tim Aubry.

OVER DE FOTO
'Dit is een van die momenten uit de geschiedenis waar je bij wilt zijn.' Tim Aubry is een van de half miljoen mensen die de dag na de inauguratie van Donald Trump in Washington de straat opgaat. In een metrostation, een paar blokken verwijderd van het Witte Huis, ziet hij dit meisje staan. Omringd door protestborden met leuzen als 'Make America kind again', 'We are the people' en 'Love always wins'. Ze lacht. Tim: 'Zij is het gezicht van de nieuwe generatie. Vol hoop en goede moed. Zij laat zich niet bang maken door Trump.' Dat meisje zijn we allemaal. Toch?

OVER DE FOTOGRAAF
Tim Aubry staat liever achter de lens dan ervoor, vandaar dat we dit keer geen portret tonen. Hij werkt al negen jaar voor Greenpeace USA. Tim leidt de audiovisuele afdeling, maar gaat als voormalig fotojournalist nog altijd graag met zijn camera de straat op.

PAGINA 12 - 13

©Tim Aubry/Greenpeace

KLIMAATONTKENNER IN HET WITTE HUIS

De hoop dat het alleen om holle verkiezingsretoriek ging, was na de verkiezingen snel vervlogen: direct na zijn inhuldiging voegde Donald Trump de daad bij het woord. Dat is slecht nieuws voor het klimaat.
>

Nog geen etmaal na de inauguratie van Donald J. Trump als 45e president van de Verenigde Staten, op 19 januari 2017, was er op de presidentiële website geen woord meer over klimaatverandering te lezen. De pagina over klimaatverandering werd vervangen door een pagina over *An America First Energy Plan*. Hoe dat er concreet uit gaat zien, moet nog blijken, maar zijn verkiezingsbeloften vormen geen fraai vooruitzicht. Zo beloofde hij met een ferm *'Trump digs coal'* de Amerikaanse steenkoolstaten dat hij de mijnbouw nieuw leven gaat inblazen. Welkom in de wereld van Trump, waar 'alternatieve feiten' met één druk op de knop ongemakkelijke waarheden vervangen. Waarin klimaatverandering van een urgent wereldprobleem in een oogwenk verandert in een *hoax*.

OMSTREDEN OLIEPIJPLIJN

Trump's vloeibare relatie met de waarheid, veroorzaakte bij Amerikaanse klimaatwetenschappers een golf van paniek. Ze vreesden niet alleen voor de toekomst, maar ook voor het behoud van de grote hoeveelheid data uit klimaatonderzoek die zijn opgeslagen op servers van de overheid. Honderden wetenschappers gingen als een malle aan de slag om al die informatie elders veilig te stellen. *Better safe than sorry*.

Trumps 'groene agenda' werd direct duidelijk met het benoemen van zijn ministers en hoge ambtenaren. Met Scott Pruitt krijgt het milieuagentschap EPA een leider die niet gelooft in klimaatverandering. De nieuwe minister van Milieu is Rick Perry, die in 2012 hetzelfde ministerie nog wilde afschaffen. Perry zat voor zijn benoeming in de raad van bestuur van een energiebedrijf dat is betrokken bij de aanleg van de omstreden Dakota Access-oliepijpleiding. De historische overwinning die de Sioux-indianen in september 2016 behaalden met hun protest tegen deze pijplijn was maar van korte duur: Trump was nog geen week president toen hij besloot dat de aanleg gewoon door kon gaan.

IS 'PARIJS' IN GEVAAR?

En zo staat de start van president Trump vooral in het teken van het ongedaan maken van beleid van zijn voorganger. Obama regelde op de valreep nog een verbod op olie- en gasboringen in het Noordpoolgebied. De nieuwe regering zal vrijwel zeker proberen dit besluit terug te draaien.
En het klimaatakkoord van Parijs? Trump wil daar vanaf, maar dat zal niet zo eenvoudig zijn: het verdrag is al geratificeerd en eind vorig jaar in werking getreden. Eruit stappen levert jarenlang bureaucratisch gedoe op. Toch zal dat Trump en de zijnen waarschijnlijk niet weerhouden. Hij kán via een presidentiële order de Amerikaanse handtekening onder dit akkoord ongedaan maken. Ook kunnen de VS zonder problemen uit het 'moederverdrag' stappen, het VN-Klimaatverdrag uit 1992. Als Trump deze desastreuze stap zet, doet de een-na-grootste vervuiler ter wereld – na China – niet meer mee aan de mondiale pogingen klimaatverandering tegen te gaan.

TAAIER DAN GEDACHT

Toch zijn we niet machteloos, zolang Europa vasthoudt aan de eigen klimaatdoelen en anderen daarin meeneemt. Ook in de VS kan Trump tot zijn grote frustratie geen dikke streep zetten door alles wat hem niet bevalt.
Elk besluit om bijvoorbeeld een EPA-regel ongedaan te maken, moet schriftelijk worden aangekondigd. Tegenstanders krijgen de tijd om commentaar te geven en kunnen een besluit bij de rechter aanvechten. Dat geeft organisaties als Greenpeace mogelijkheden om in verzet te komen en daarmee tijd te rekken.

Ons Amerikaanse kantoor heeft de handen ineen geslagen met vijftig andere maatschappelijke organisaties. Zij geven een andere, hoopvolle visie op de toekomst van Amerika. Net als de honderdduizenden mensen die de straat op gingen tijdens de vrouwenmarsen in de VS. Samen laten we de wereld zien dat het verzet broeit en borrelt. Klimaatverandering was dan misschien geen belangrijk onderwerp voor de meeste stemmers, toch vindt 36 procent van alle Amerikanen klimaatverandering belangrijk. Dat geeft handvatten om nog meer mensen te mobiliseren: samen zijn we sterker dan Trump.

TEKEN DE TRUMPETITIE!

Nederland en de EU moeten het klimaatakkoord met hand en tand te verdedigen. Laat onze politici weten dat het klimaat niet onderhandelbaar is. Ga naar greenpeace.nl/trump en sluit u aan bij de beweging die milieu verkiest boven het grote geld, menselijkheid boven uitsluiting en feiten boven leugens.

NATIONALE POSTCODE LOTERIJ STEUNT DROOMPROJECT

ALLE OGEN OP DE AMAZONE

Dankzij de deelnemers aan de Nationale Postcode Loterij gaat dit jaar nog het ambitieuze project 'Alle ogen op de Amazone' van start. Met satellieten, drones en de eeuwenoude kennis van inheemse bewoners gaan we met internationale partners de allesbeslissende strijd aan om het Amazonewoud.

>

'Waar is het bewijs?', vroeg de ambtenaar aan de inheemse bewoners die opnieuw kwamen klagen over de vervuiling van hun regenwoud door oliemultinational PlusPetrol. 'Hoe weet je dat juist dit bedrijf jullie bos vernietigt?' Inheemse volken proberen hun bossen al eeuwenlang te verdedigen tegen de vele op winst beluste indringers die het op de natuurlijke schatten voorzien hebben. In de afgelopen jaren wist een deel zich, onder aanvoering van jonge leiders, steeds beter te organiseren. Zij komen op voor hun traditionele landrechten, in de rechtszaal en in het bos zelf. Maar de belangen van grote bedrijven en nationale overheden in het regenwoud zijn groot. De strijd is te vaak ongelijk.

RAZENDSNELLE ONTBOSSING

Greenpeace en Hivos delen een droom met negen andere milieu-, mensenrechten- en inheemse organisaties: de laatste intacte bosgebieden redden. Afzonderlijk hebben we allemaal bijgedragen aan de bosbescherming. Bossen zijn afgebakend als inheems eigendom, we hebben rechtszaken gewonnen, mijnbouwbedrijven en houtkappers zijn tegengehouden. Greenpeace boekte grote, invloedrijke successen met het moratorium op de handel in soja waarvoor Amazonewoud is gekapt en de overeenkomst met slachtbedrijven die geen Amazonerunderen meer verwerken. Maar het tempo van de ontbossing blijft duizelingwekkend hoog. We moeten meer doen. Daarom ontwikkelden we het project 'Alle ogen op de Amazone'.

In ons plan is een hoofdrol weggelegd voor de beste bosbeschermers van de wereld: de inheemse volken die daar al eeuwenlang leven. Het regenwoud is hún land. De bomen, rivieren en bodem zijn hun thuis, hun bron van levensonderhoud, hun medicijnkast en spirituele erfenis. Onderzoekers tonen keer op keer aan dat bosgebieden vrijwel onaangetast blijven als inheemse volken daar formeel landrechten hebben: daar is de biodiversiteit het rijkst en de opgeslagen hoeveelheid CO_2 het grootst. Dankzij de zorg van inheemse volken kan het regenwoud zijn cruciale ecodiensten - van schone lucht tot zoet water - aan de hele wereld blijven leveren. COICA, de koepel van inheemse federaties in de Amazone, is dan ook een prominente partner in onze coalitie.

SATELLIETEN EN BOSWACHTERS

Het bewijs waar de sceptische ambtenaar om vraagt, is precies de crux van ons project. Om overtuigende bewijzen te kunnen leveren, combineren we twee cruciale informatiebronnen. Sinds 2014 beschikken we dankzij World Resources Institute over satellietbeelden van het Global Forest Watch-platform, waarop je bijna realtime kunt zien waar ontbost wordt. De University of Maryland levert de algoritmes en software die de satellietdata automatisch analyseren en snel omzetten in waarschuwingen, die naar de lokale gemeenschappen worden gestuurd.

Lokale bewoner oefent met de eerste testdrone.

©Augusto Escribens/HIVOS

Deze satellietbeelden verbinden we met bewijsmateriaal uit het bos zelf. Onze coalitie ondersteunt de opzet van lokale boswachterteams die met smartphones en drones het regenwoud intrekken en daar de bosvernietiging vastleggen. De teams leren hoe ze (digitale) landkaarten kunnen maken, satelliet- en dronebeelden analyseren, gps-coördinaten lezen én de verzamelde informatie veilig opslaan.

VEILIG FILMEN MET DRONES

Met name de drones, waarmee Hivos, Digital Democracy en ISS al eerder experimenteerden, zijn een fantastische aanvulling voor de lokale boswachterteams. Zo kunnen ze zeer scherpe beelden maken - voorzien van tijdstip en gps-coördinaten – van houtkappers of mijnbouwers die hun regenwoud verwoesten. WITNESS en ARTICLE 19 trainen ze om dit zo te doen dat ze zichzelf niet in gevaar brengen én dat hun beelden als bewijsmateriaal standhouden in de rechtszaal.

Gemeenschappen kunnen wel zelf bewijzen verzamelen, maar geen boetes uitdelen of een formeel opsporingsonderzoek doen. Daarom ontwikkelen we een systeem waarmee lokale boswachterteams direct informatie kunnen uitwisselen met de verantwoordelijke handhavingsinstanties. Onze partner INTERPOL helpt deze instanties waar nodig bij de vervolgstappen, van analyse van alle informatie tot advies bij de aanpak van criminele activiteiten.

> 'Waar is het bewijs?', vroeg de ambtenaar. 'Hoe weet je dat juist dit bedrijf jullie bos vernietigt?'

WELKE BEDRIJVEN ZIJN VERANTWOORDELIJK?

Onderzoeksteams van Greenpeace en Both ENDS gaan vervolgens op zoek naar de bedrijven die de opdracht gaven voor de bosvernietiging. En naar hun afnemers en geldschieters: de banken en pensioenfondsen die de verwoesting financieren. We brengen alle schakels van de bosvernietiging in kaart en richten felle spotlights op de verantwoordelijken. Alle ogen op de Amazone: niemand zal meer ongezien dit waardevolle regenwoud kunnen vernietigen.

Als de bewijzen op tafel liggen, komen alle partners gecoördineerd in actie om de vernietigers van het regenwoud te stoppen. We overtuigen ze ervan dat het anders moet, nagelen ze aan de schandpaal, schakelen wetshandhavers in, starten een (internationale) rechtszaak of organiseren een wereldwijde campagne. Samen met onze miljoenen supporters dwingen we bedrijven en overheden tot harde afspraken die een einde maken aan de ontbossing.

We zetten de bewijzen ook in voor ons langetermijnwerk: het beïnvloeden van overheden en internationale instanties. Daar maken we ons sterk voor de veiligheid van milieu- en mensenrechtenactivisten, financiering van de lokale boswachters en erkenning van de landrechten van inheemse volken – zodat zij hun bosgebieden effectief kunnen beschermen.

NATIONALE POSTCODE LOTERIJ

In de Nationale Postcode Loterij vonden we een fantastische bondgenoot. Zij steunt de bossencampagnes van Greenpeace al jaren, structureel én in bijzondere projecten als de afbakening van het grondgebied van de Deni in de Amazone. Nu durft de Nationale Loterij haar nek uit te steken voor ons veelbelovende, maar zeer ambitieuze project. In totaal willen we in Brazilië, Peru en Ecuador ongeveer 10 miljoen hectare intact bosgebied beschermen tegen ontbossing. Dat is een gebied zo groot als 2,5 keer Nederland. Als dit lukt, kunnen we álle bossen zo gaan beschermen, van Indonesië tot het Congobekken.

EEN INDRUKWEKKENDE COALITIE VAN MILIEU-, MENSENRECHTEN- EN INHEEMSE ORGANISATIES SLAAT DE HANDEN INEEN OM HET AMAZONEWOUD TE BESCHERMEN. U KENT GREENPEACE AL. DIT ZIJN ONZE PARTNERS:

- Hivos
- COICA
- Digital Democracy
- World Resources Institute
- University of Maryland
- WITNESS
- ARTICLE 19
- INTERPOL
- Institute of Social Studies (ISS)
- Both ENDS

Wilt u meer weten over deze organisaties en hun rol in het project, kijk dan op greenpeace.nl/gpm25/amazone

©Todd Southgate/Greenpeace

Rewind // Forward

Schone energie | Sterke bossen | Levende oceanen | Duurzame landbouw

Wat wilde Greenpeace bereiken en is dat gelukt? Waarvoor komen we binnenkort in actie? Dit keer een standbeeld voor minister Kamp, campagnevoeren op maat, de stand van de Noordzee en eindelijk openheid over milieurisico's.
>

ZWARTE BUSTE VOOR KAMP

©Greenpeace/Bas Beentjes

Al decennialang voert Greenpeace campagne voor de sluiting van kolencentrales. En met succes: in het Energieakkoord is vastgelegd dat vijf centrales dicht moeten. Maar wanneer... Daarvoor trokken we het afgelopen jaar ten strijde. We lieten onderzoek doen, waaruit bleek dat sluiting van de centrales de goedkoopste manier is om veel CO_2 te besparen. Nadat we met Kamerleden spraken, vroegen zij minister Kamp in een motie om sluiting. En we voerden actie. Zo blokkeerden onze kersverse directeuren, al hangend tussen twee windmolens, een kolenschip. Maar in januari maakte Kamp bekend dat hij - tegen zijn belofte aan de Kamer in - een beslissing over de kolenexit doorschuift naar een volgend kabinet. Een onbegrijpelijke en onverantwoorde keuze in het licht van de almaar groeiende klimaatcrisis, vindt Greenpeace. Dus 'beloonden' we de minister met een chique buste van... kool. Op 7 februari, vlak voor het Kamerdebat over de Nederlandse energievoorziening, onthulden we het borstbeeld in het bijzijn van Kamerleden van VVD, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en SP. Greenpeace bood dit beeld aan in naam van de ruim 117.000 Nederlanders die onze petitie tekenden voor een einde van het kolentijdperk. De strijd gaat dus door: Greenpeace zal niet rusten voordat de laatste kolencentrale uitdooft.

EUROPEES HOF: MILIEURISICO'S VAN GLYFOSAAT MOETEN OPENBAAR

In 2015 kwalificeerde de Wereldgezondheidsorganisatie glyfosaat als 'waarschijnlijk kankerverwekkend voor mensen'. Toch verlengde de Europese Commissie (EC) afgelopen juni de toelating van deze onkruidverdelger met anderhalf jaar. Overheden, en ook de EC, baseren hun besluiten over bestrijdingsmiddelen mede op geheime en dus oncontroleerbare onderzoeksrapporten van bedrijven zelf. Greenpeace stapte daarom samen met Pesticide Action Network EU naar het Europese Hof van Justitie. Onze eis: transparantie.
Eind vorig jaar bepaalde het Hof dat overheden onderzoeksrapporten naar milieurisico's niet langer geheim mogen houden. Dit is een nieuwe mijlpaal in onze campagne voor een gifvrij Europa. Dankzij deze rechtszaak kunnen onafhankelijke wetenschappers voortaan kritisch kijken naar studies die zijn uitgevoerd in opdracht van bedrijven. Daarmee drijft de uitspraak een belangrijke wig tussen de innige banden van overheden met de industrie.

START EN WIN UW EIGEN CAMPAGNE

Een illegale vuilstortplaats in het bos, een fel verlichte kantoortoren midden in de nacht: wat is uw grootste ergernis? Dit is het moment om daar iets aan te doen! Snel en simpel via de Petitiestarter, het online platform dat Greenpeace het afgelopen jaar in de steigers zette. Iedereen die wilde, kon een petitie aan zijn of haar gemeente promoten. Binnen enkele dagen na de lancering stonden er al honderd lokale petities op en waren de eerste gemeenten hard op weg om te vergroenen. Geïnspireerd door het succes de petitieplatforms van Greenpeace Argentinië, Nieuw-Zeeland en India breiden we onze Petitiestarter nu ook in Nederland uit tot ver buiten de gemeentegrenzen.
U kunt vanaf nu petities op touw zetten over klimaatverandering, afval en recycling, dieren, gifvrije wereld, landbouw, maatschappelijke issues, natuurbescherming en voedsel. Onze petitiestarter biedt allerlei extra's, waarmee u de kans vergroot dat u uw campagne ook daadwerkelijk wint. Zo kunt u vragen stellen aan ervaren actievoerders, persvoorlichters en organisatoren. Ook geven we tips en hulpmiddelen; u kunt voorbeelden van andere petities zien, petitieformulieren downloaden en zo ook offline handtekeningen verzamelen. Leuk en attent is bovendien dat u ondertekenaars een bedankje of update kunt sturen. Grijp uw kans om uw ergernis aan te pakken: start én win uw eigen campagne op petitiestarter.nl!

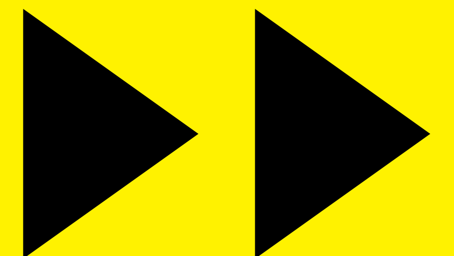
VISVANGSTWIJZER: HOE HET ÉCHT GAAT MET DE NOORDZEE

De Nederlandse visserij probeert ons ervan te overtuigen dat er genoeg vis in de Noordzee zit en dat zij die op relatief duurzame wijze vangt. Maar uit Greenpeace-onderzoek blijkt dit helemaal niet het geval te zijn. Onze Visvangstwijzer zet de resultaten van dit onderzoek voor u op een rij. De wijzer toont per vissoort de visstand, overbevissing, vismethodes en bijvangst.
Vooral de vismethodes blijken oorzaak te zijn van de teruglopende visstanden. De Nederlandse vissersvloot bestaat vooral uit schepen met niet-selectieve bodemsleepnetten: die sleuren het onderwaterleven mee, verwoesten de zeebodem en veroorzaken veel bijvangst, waarvan soorten als de zeebaars de dupe zijn.
Als we niet ingrijpen, raakt het ecosysteem in de Noordzee nog verder uit balans. Daarom moeten duurzame en kleinschalige vissers meer ondersteuning krijgen van de overheid. Daarnaast is het hard nodig om gebieden tegen schadelijke visserij te beschermen door zeereservaten te creëren. Dan kan het zeeleven zich herstellen en krijgt de Noordzee weer een robuust ecosysteem met voldoende en diverse vis.

Bekijk zelf de stand van de Noordzee op visvangstwijzer.nl.
Teken de petitie voor meer zeereservaten: greenpeace.nl/zevenzeeen.

ALTIJD UP TO ACTIE

Voer samen met ons actie, heel gemakkelijk online. Meld u aan, dan ontvangt u iedere maand een actiemail: greenpeace.nl/actiemail.

©iStock photo

OP DE REM TEGEN KLIMAATVERANDERING

'Ik reis, dus ik ben' lijkt het adagium van de moderne homo sapiens. Maar vliegen, varen en rijden zoals we nu doen, kan echt niet meer als we klimaatverandering serieus nemen. Hoe dan wel? Greenpeace, Milieudefensie en Natuur & Milieu lieten het uitzoeken.
>

Willen we dat de aarde niet meer dan 1,5 °C opwarmt, dan moet op 1 januari 2025 de Nederlandse CO_2-uitstoot van alle treinen, vliegtuigen, (vracht)auto's en schepen in één keer nul zijn.

Laat die zin even tot u doordringen. Als we de manier waarop we mensen en goederen vervoeren niet veranderen en ons klimaatbeleid niet aanpassen, is ons zogeheten CO_2-budget over acht jaar op. Alle CO_2 die we daarna nog uitstoten, draagt eraan bij dat de aarde méér dan 1,5 °C warmer wordt. Tot zo ver het doemscenario. Want we leven in 2017 en hebben nog wat resttijd om de uitstoot van CO_2 geleidelijk terug te dringen. Onafhankelijk onderzoeksbureau CE Delft rekende voor ons uit wat dit voor de sector mobiliteit in Nederland betekent. Waar zitten de knelpunten? En waar de oplossingen?

DE AMBITIES VAN PARIJS

'Blijf ruim onder de 2 °C temperatuurstijging en streef naar 1,5 °C', spraken meer dan 190 regeringleiders eind 2015 af in Parijs. Dat akkoord heeft grote consequenties. 'Tot die tijd was 2 °C het uitgangspunt van beleidsmaatregelen; een halve graad verschil lijkt misschien weinig, maar vereist een veel radicalere aanpak', zegt projectleider Anco Hoen van CE Delft. 'We moeten meer bereiken in steeds minder tijd. Uit ons onderzoek blijkt dat het kán. Maar alleen als we de CO_2-uitstoot van de sector mobiliteit heel snel omlaag krijgen.'

Tot nu toe ontsprongen de lucht- en scheepvaart goeddeels de dans. Zowel in Nederland als op internationaal niveau telt de uitstoot van deze sectoren niet mee bij klimaatdoelstellingen, terwijl ze goed zijn voor ruim een kwart van de Nederlandse CO_2-uitstoot! Zelfs in het Energieakkoord (2013) werden deze sectoren niet meegenomen. Anco: 'Doe je dat wel, dan komt de totale uitstoot van de mobiliteitssector in Nederland niet uit op 18, maar 27 procent.' We hebben dus de twee grootste viespeuken uit die sector bijna volledig buiten schot gelaten. Daar valt enorme CO_2-winst te boeken: met Schiphol als derde grootste Europese luchthaven en Rotterdam als grootste zeehaven in Europa hebben we twee grote vervuilers binnen onze grenzen.

LOBBYEN MET LUCHTFIETSERIJ

'Deze sectoren wisten zich altijd onder de regels uit te manoeuvreren', zegt Greenpeace-campagneleider Joris Wijnhoven. 'Voor een deel doordat het lastig is de CO_2-uitstoot van vliegtuigen en internationale containerschepen toe te schrijven aan één land, omdat ze grote afstanden afleggen. Maar het is vooral het bewijs van hun zeer succesvolle lobby. Zo beloofden ze de CO_2-reductie zelf op vrijwillige basis te regelen, de markt zou met nieuwe technologische snufjes komen... Allemaal luchtfietserij: vliegtuigen worden weliswaar zuiniger, maar dat effect wordt teniet gedaan door de stijgende hoeveelheid vliegkilometers. Vliegen is absurd goedkoop: de milieukosten zijn niet doorberekend in de prijs, er zit geen btw op tickets en geen accijns op kerosine.'

De onderzoekers bij CE Delft schrijven in hun onderzoek de helft van de CO_2-uitstoot van vliegtuigen en zeeschepen die ons land aandoen, toe aan Nederland. 'Dat is pittig, maar we verdienen ook flink aan bijvoorbeeld alle overstappers op Schiphol en aan de containeroverslag in onze havens. Dan is het terecht dat we ook een evenredig deel van de uitstoot voor onze rekening nemen.'

TIJD VOOR EEN TICKET TAX

Nederlanders zijn samen goed voor zo'n zeven miljoen vakantievluchten per jaar. Anco: 'Per Nederlander leggen we jaarlijks 4.200 vliegkilometers af – dat is grofweg een retourtje Moskou. Als je uitgaat van ons CO_2-budget en het 1,5 °C-doel, mogen we in ons leven maar acht vluchten van deze afstand maken. Dit aantal is berekend op het huidige aantal inwoners.'

De CO_2-uitstoot van een vliegtuig telt zwaarder dan die van bijvoorbeeld een auto, omdat gassen die hoog in de atmosfeer terechtkomen twee keer zoveel opwarming opleveren. Joris: 'Landen om ons heen hebben daarom een *ticket tax*, een milieubelasting op vliegtickets. Maar hier in Nederland trekken politici elk voorstel in, zodra de eerste demonstrerende stewardess op het Binnenhof staat. Toch is de prijs zo'n beetje de enige knop waaraan de politiek effectief kan draaien. Mensen wéten hoe vies vliegen is. Ze zullen alleen minder gaan vliegen als het duurder wordt, zo simpel is het.' Zijn er alternatieven? 'Door het gebruik van biobrandstoffen gaat de uitstoot wel omlaag, maar ook duurzame biomassa is als energiebron niet oneindig. De echte klapper moet komen van 100 procent duurzaam opgewekte waterstof. Die doorbraak is voorlopig nog niet te verwachten, dus klimaatneutraal vliegen zit er nog niet in.'

MARKTMACHT

Jaarlijks doen bijna 28.000 containerschepen en 100.000 binnenvaartschepen de Rotterdamse haven aan. Joris: 'Rotterdam is een grote speler die echt niet machteloos hoeft toe te kijken hoe vieze dieselschepen aanmeren. Het is hun "huis". Zij bepalen wie ze binnenlaten. Bovendien zijn de gemeente Rotterdam en de nationale overheid samen eigenaar van de haven. De politiek kan dus direct invloed uitoefenen. En als de Rotterdamse haven samenwerking zoekt met de twee andere grote havens in de buurt, Antwerpen en Hamburg, is de vrees dat schepen uitwijken naar de buren ook niet langer terecht. Ze varen heus niet om via Vladivostok. Het is vooral een kwestie van willen en dóen.'

De scheepvaart kent in tegenstelling tot de luchtvaart wel technologische ontwikkelingen die ook op korte termijn al vruchten kunnen afwerpen, al zullen ook die innovaties niet voldoende zijn om alle uitstoot te compenseren. Zo wordt druk geëxperimenteerd met wind, bijvoorbeeld door een parachute aan de boeg te hangen, waardoor een schip deels als zeilschip kan fungeren.

ANDERS DE WEG OP

De vraag is niet meer of en wanneer we emissies moeten terugdringen, maar hoe. Het rapport van CE Delft geeft een goede doorkijk naar wat mogelijk is, met (zij het beperkte) keuzes voor beleidsmaatregelen. Naast vliegen en varen zal ook het wegverkeer eraan moeten geloven. Er zijn enorm snelle ontwikkelingen op het gebied van elektrisch rijden. Dit jaar komen zes betaalbare modellen op de markt met een veel hogere actieradius dan de huidige elektrische personenauto's. Ook een groot deel van het openbaar vervoer kan relatief snel de overstap maken naar elektrisch en groen.

Joris: 'Sommige beleidsmaatregelen voor auto's, zoals de kilometerheffing, liggen politiek extreem gevoelig, maar zijn onontkoombaar. En door betere reiskostenvergoedingen, een betere infrastructuur voor het opladen van stekkerauto's en het promoten van elektrisch fietsen, kan de CO_2-uitstoot drastisch omlaag.'

THAILAND OF DE VELUWE?

Met een ontkenner van klimaatverandering in het Witte Huis, lijkt het politieke tij voor internationale klimaatafspraken niet mee te zitten. 'Ook in Nederland zijn beleidsmakers met een blind vertrouwen in de markt en technologische oplossingen gemakkelijk te vinden', zegt Joris. 'En natuurlijk hebben we technisch vernuft nodig en daar moeten we zeker gebruik van maken, maar dan nog moet het aantal passagiersbewegingen echt omlaag. Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid, of je het leuk vindt of niet. Het blijft ieders eigen keuze of hij of zij op vakantie wil naar Thailand of naar de Veluwe. Alleen zal er wel een realistisch prijskaartje aan die keuze moeten hangen.'

HET EISENPAKKET BIJ 1,5 °C TEMPERATUURSTIJGING:

Nieuwe personen- en bestelauto's moeten vanaf 2018 volledig emissievrij zijn. Het volledige wagenpark stoot in 2023 geen CO_2 meer uit (in 2017 verkochte auto's moeten dus in vijf jaar worden afgeschreven).

Ook nieuwe vrachtwagens moeten in 2018 volledig emissievrij zijn en de in 2017 nog verkochte vrachtauto's mogen slechts vijf jaar in Nederland rondrijden. Dit betekent dat ook het volledige vrachtwagenpark in 2023 geen CO_2 meer uitstoot.

In 2017 moet de overheid een kilometerheffing invoeren die in combinatie met andere maatregelen het wegverkeer met 25 procent beperkt. Alternatieven voor autogebruik, zoals (elektrisch) fietsen en het openbaar vervoer worden hierdoor aantrekkelijker.

De CO_2-uitstoot van vliegtuigen en zeeschepen neemt vanaf 2020 jaarlijks af met 2 procent, door efficiencyverbetering of door een vermindering van het aantal vlieg- en scheepvaartbewegingen. Hierdoor daalt de CO_2-uitstoot tot en met 2050 met circa 80 procent.

In 2035 bestaat 45 procent van de resterende energievraag van lucht- en zeevaart uit klimaatneutrale (bio)brandstoffen.

Overige verkeersbronnen zoals binnenvaart, mobiele werktuigen en tweewielers worden per jaar 5 procent zuiniger.

Bron: CE Delft, Klimaatbeleid voor mobiliteit op de kaart, greenpeace.nl/GPM25/mobiliteit

©JD Huang/Greenpeace

DURE VERLEIDING
27 NOVEMBER 2016, TAIPEI

Om de paar weken hangen grote winkelketens vol nieuwe hippe collecties – die nog goedkoop zijn ook. Niet zo gek dat deze *fast fashion* een van de meest vervuilende en inhumane industrieën ter wereld is, die ook nog eens bijdraagt aan onze overconsumptie. Het gevolg: in talloze kledingkasten hangt een keur aan ongedragen kleding. De drukke dagen voor kerst greep Greenpeace daarom aan om in steden over de hele wereld actie te voeren voor meer bewustwording. In Taiwan heeft de gemiddelde inwoner ongeveer 75 kledingstukken, waarvan 20 procent nooit aangetrokken wordt. In de hoofdstad Taipei wezen deze 'trash queen' en haar gevolg van 'shopaholics' hun medeshoppers op de harde waarheid: 'Today's Fast Fashion, Tomorrow's Garbage'.

BETER WINKELEN?

De gratis app EerlijkWinkelen wijst u in bijna vijftig Nederlandse steden de weg naar winkels die aantoonbaar biologische, tweedehandse en/of fairtrade producten verkopen. Met de app winkelt u net zo leuk en toch een heel stuk beter.

COLOFON

© MAART 2017
Stichting Greenpeace Nederland

GPM verschijnt 3 keer per jaar gedrukt en 4 keer per jaar digitaal. De online versie kunt u lezen op gpmagazine.nl. U kunt zich abonneren op ons online magazine via mygreenpeace.nl.

ISSN: 0166-4506

GPM is gedrukt op 100 procent hergebruikt en chloorvrij gebleekt papier.

Postadres: Postbus 3946, 1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32, 1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen: Servicedesk: 0800 422 33 44 (gratis) of greenpeace.nl/contact

Rekeningnummer: ING: NL31 INGB 0000 0000 44

Opmerkingen en suggesties over de inhoud van **GPM** kunt u sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofdredactie: Rita Borghardt
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt, Hiekelien van den Herik, Annemiek Verbeek, Laura van Rutten
Art direction en ontwerp: Samantha van der Werff
Drukwerkcoördinatie: Yuri Gunther Moor

Voor blinden en slechtzienden is een speciale digitale of gesproken versie van **GPM** beschikbaar via Dedicon (0486 486 486 of info@dedicon.nl)

Volg Greenpeace op **greenpeace.nl.**
Twitter: **@GreenpeaceNL**
Facebook: **Greenpeace Nederland**
Instagram: **@greenpeacenl**
Meld u aan voor onze actiemails via **greenpeace.nl/ikdoemee.**

Het zal je maar gebeuren: een oude kaart wijst je op de geheime locatie van een reusachtige koraalwereld. Hoe dit Amazonerif er precies uitziet is een raadsel, want het ligt goed verstopt onder modderig water. Duik als eerste onder met de Greenpeace-onderzeeër en ga op onderzoek uit.

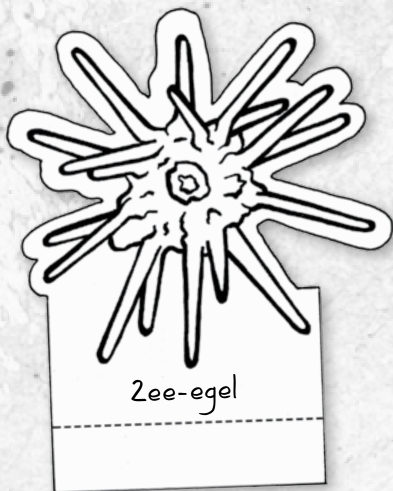
GPJONG

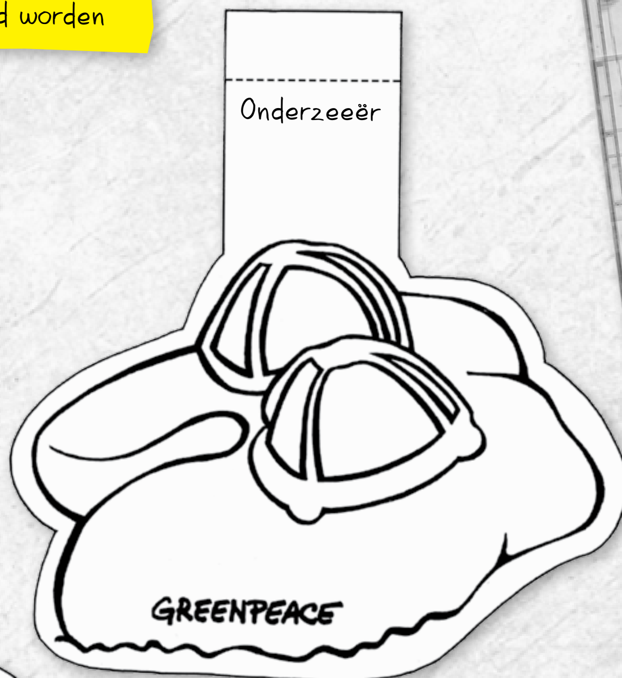
VOOR DE HELDEN VAN NU

Gebruik deze figuurtjes en weetjes om een kijkdoos van het Amazonerif en haar omgeving te maken.

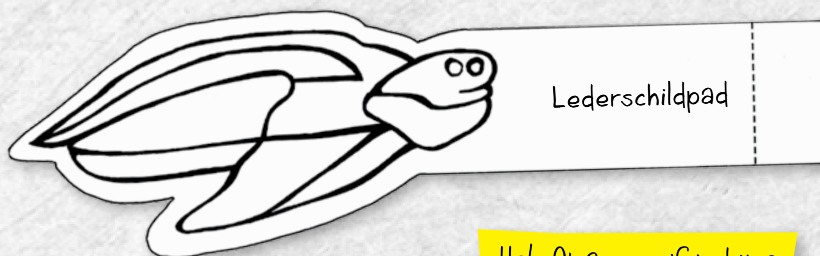
Koraaldiertjes kunnen wel 5.000 jaar oud worden

Het rif ligt op de plaats waar de Amazonerivier uitmondt in de Atlantische Oceaan

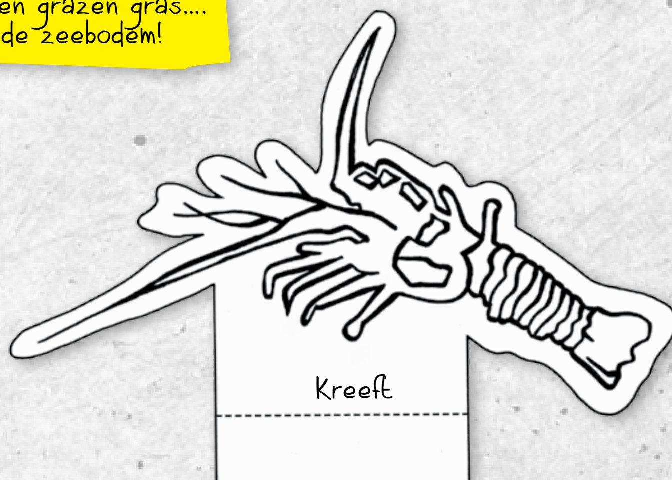

Het Amazonerif is bijna 1000 kilometer lang

Zeekoeien grazen gras.... van de zeebodem!

Het rif ligt op 30 tot 120 meter diepte

GREENPEACE

Illustraties: Cees van Rutten